

Izhaja vsak petek.

Uredništvo in
upravnništvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

NAŠA MOČ

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4'—
pololetna . . . „ 2'—
četriletna . . . „ 1'—
Posamezna št. „ 0'10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Štev. 50.

V Ljubljani, dne 14. novembra 1913.

Leto VIII.

Pozor na volitve v obrtno sodišče!

Ljubljansko in okoličansko krščansko-socialno delvstvo!

V nedeljo, dne 23. novembra 1913, boste morali izvoliti može, ki jim zapate častni posel sodnikov v obrtnem sodišču. Delavci! Delavke! Obrtna sodišča so velikanske važnosti za delavstvo, ker v njih soddločuje tudi delavec v spornih zadevah, ki tičejo delavno razmerje. Kdor ima pravico, da voli, naj v nedeljo, dne 23. t. m., odda svojo glasovnico možem, ki Vam jih priporoča S. L. S., možem, ki Vam jih priporočajo Vaše krščansko-socialne delavske organizacije. Neobhodno potrebno je, da voli vsak upravičeni volilec, vsaka upravičena volilka že 23. novembra. Nihče naj se ne zanaša, da se bo tudi brez njega opravilo. Če vsak in vsaka že v nedeljo, dne 23. novembra, stori svojo dolžnost, zmagamo že pri prvotni volitvi. Važno je, da se takoj ob prvi volitvi voli, tudi zato, ker smejo pri ožji volitvi le tisti voliti, ki so že pri prvotni volitvi volili.

Socialni demokratje in liberalci Vam svoje kandidate ponujajo. Socialne demokrate poznate. Veste, da se jim usta cede sladkosti, za delavstvo pa ničesar ne store. S svojim postopanjem v državnem zboru so trčili čas in tako povzročili, da se socialno zavarovanje ni hitro uvedlo, ko je bil za to ugoden trenutek. Ob velikih delavskih bojih pri Dev. Mar. v Polju niso dali stradalajočemu delavstvu niti počenega beliča. Povsod že delavstvo izpregleduje in zapušča socialnodemokratske vrste. V ljubljanskem občinskem svetu se edini socialni demokrat obeša liberalcem za frak, za delavstvo pa še prav nič storil ni. Socialnih demokratov zato ne boste volili.

Priporočamo Vam, da zapišete na svoje glasovnice v veliki obrati (bele glasovnice):

PRISEDNIKI.

1. Čatar Alojzij, delavec v tobačni tovarni, Ljubljana.
2. Novak Tomaž, delavec v tobačni tovarni, Ljubljana.
3. Sagmeister Josip, papirniški delavec, Vevče.
4. Križaj Martin, jermenar, Moste št. 74.

NAMESTNIKA.

1. Povše Pavel, sluga, Bleiweisova cesta, št. 13.
2. Novinc Franc, papirniški delavec, Goričane.

VZKLICNO SODIŠČE.

1. Karu Josip, usnjarski pomočnik tvrdke Pollak, Ljubljana.
- Kako naj se glasovnice spišejo, morajo biti namreč pisane, razvidite iz priložene razpredelnice.

V tej skupini je naša zmaga zagotovljena, če stori vsak somišljenik in vsaka somišljenica svojo volilno dolžnost.

V drugi skupini, v kateri volijo rokodelski pomočniki, priporočamo, da volite sledeče kandidate:

PRISEDNIKI.

1. Jereb Valentin, kamnosek pri tvrdki Toman, Ljubljana.
2. Štrus Ivan, krojač, Komenškega ulica št. 12, Ljubljana.

Skupina I. Veliki obrati

izvzemši trgovske obrate.

Volilni razred delavcev.

3. Vrančič Rudolf, ključavničar, Barvarska steza št. 6, Ljubljana.
4. Mozetič Jakob, zidar pri tvrdki Iv. Ogrin, Ljubljana.
5. Menard Franc, mizar, št. Vid pri Ljubljani.

NAMESTNIKI.

1. Himmelreich Franc, krojač pri tvrdki Casserman, Židovska ul., Ljubljana.
2. Ravnikar Ivan, pečar, Selo št. 19.
3. Lampič Jožef, ključavničar, Spodnja Šiška 12.

VZKLICNO SODIŠČE.

1. Gregorin Matija, podobar pri g. Pengov, Kolodvorske ulice 20.
- Kandidati drugih kategorij se naznaniijo v prih. številki »Naše Moči« in v »Slovencu«.
- Prva Vaša dolžnost je, da razločno zapišete na glasovnico tiste kandidate, ki Vam jih priporočamo. Od delavca do

delavca, od delavke in delavke pojdite in jih nagovorite, da prave kandidate napišejo na glasovnice. Če kdo ne zna pisati, naj naprosi zaupnika ali zaupnico naše organizacije, da mu napiše glasovnico. Nobenemu nasprotniku ne pokazati glasovnice. Opozarjati mlačne na važnost volitev v obrtno sodišče!

V vojsko; zmagati moremo in moramo!

V Ljubljani, dne 12. nov. 1913.

Izvršilni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva.

Predsednik:

Jožef Gostinčar l. r.

Izvršilni odbor S. L. S. za Ljubljano.

Načelnik:

Ivan Kregar.

Načelnstvo Jugoslov. Strokovne Zveze.

Načelnik: Dr. Ivan Zajec.

Zapisnikar: Franč. Kerhne.

Glasovnica

za volitev

4 prisednikov obrtnega sodišča			2 namestnikov obrtnega sodišča			1 prisednika vzklicnega sodišča		
Krstno in rodbinsko ime	Opravilo	Bivališče	Krstno in rodbinsko ime	Opravilo	Bivališče	Krstno in rodbinsko ime	Opravilo	Bivališče
1. Alojzij Čatar	delavec v tobačni tovarni	Glinče	1. Pavel Povše	sluga	Bleiweisova cesta 13.	1. Josip Karu	usnjarski delavec v Ljubljani	Martinova cesta 5.
2. Tomaž Novak	delavec v tobačni tovarni	Ljubljana	2. Franc Novinc	papirniški delavec	Svetje 3.			
3. Josip Sagmeister	delavec papirnice	Vevče						
4. Martin Križaj	jermenar	Moste 74.						

Zgodba z Montagujevimi demanti.

Angleški Rih. Marš; slovenski dr. J. K.

Horacij Riderman ni samo velik zdravnik, marveč tudi eden največjih strokovnjakov v psihologiji. Komaj sem prišla do dr. Ridermanove hiše, je bil že nadzornik Elis tam. Predstavila sem ga.

»Nadzornik Elis — dr. Riderman. Hočem vam povedati drobno zgodbo in potem vaju prositi za svet, skoraj gotovo tudi za pomoč.«

Povem jima, kako sem prvič srečala Maggie Harris in o možu, ki je bežala pred njim; kaj mi je pravila sama o sebi, kako sem jo vzela na svoj dom in kaj je bilo potlej. Ko sem prišla do tatvine Miss Maršalinega bisernega ovratnika, se oglasi nadzornik Elis:

»Ta reč ni bila ravno v mojih rokah; spominjam se pa, da sem slišal o nji. Kolikor vem, niso našli ne tatu, ne bisero.«

Povedala sem, da je to res. Potem sem opisala, kako je ta tatvina učinkovala na Maggie Harris.

»Dr. Riderman,« sem nadaljevala, »dekle je bilo hipnotizirano. Hipnozi je podvržena. Po moji sodbi to vse razloži.«

»Če je tako, Miss Lee, potem prosim le še za podrobnosti.«

Nato sem povedala o razgovoru, ki sem mu bila priča v gostilni.

»Spominjate se, da da mi je pravila deklica, da je zapustila hišo svoje mačeha zavoljo prepira, ki ga je imela zaradi nekega mladega moža. Moja misel je, da je mož, ki je povzročil prepir z mačeho, tisti, ki jo je srečal v Pienlico ulici in da je profesor Argus, ki sem ga spoznala v gostilni z njim, ena in ista oseba. Izprevidel je gotovo kmalu, kakšno moč ima nad njo. Ta moč je rastle z leti, ustavljati se je mogla vedno manj dotlej, da sem ga slišala, da lahko naredi z njo, kar hoče. To, doktor, je slučaj hipnoze s sugestijo.«

»Ali je taka reč dejanski mogoča?« vpraša nadzornik.

Pokazala sem z roko proti zdravniku:

»Vprašajte dr. Ridermana.«

»Gotovo je mogoče; pravzaprav po tem, kar sedaj vemo, mi lahko reči, kaj je v takih slučajih nemogoče. Kako daleč gre vaša misel, Miss Lee? Ali hočete, naj verjamemo, da je vzela vsled sugestija tega moža, profesorja Argusa, Miss Maršaline, bisere?«

»Zagotovo ne trdim tega. Samo zato sem tukaj, da sem vam povedala razgovor, ki je bil ravnokar. Mož Turner je govoril o osebah z imenom Mantagu. V prvem nadstropju naše hiše je neki g. Mantagu, oženjen. Z demanti trguje v Hatto Gardenu. Navado ima

domu nositi kose diamantov. Pravil mi je, da je imel enkrat v roki kos, ki je bil vreden domala 15 tisoč funtov (300.000 K). Ko sem ga vprašala, kako zagotovi doma varnost take dragocenosti, mi je odgovoril, da ima tam majhen skrit prostor, kjer so tako varni, kakor v angleški banki. To se sklada s šrambo, ki je o nji govoril Turner in z orodjem, ki je nekak ključ, in ki jo ima ž njim dekle odpreti.«

»Ali mislite, pristavi nadzornik, da tako dekle, kakor je po vašem pripovedovanju Miss Harnis, mora s kakim orodjem odpreti tako umetno sestavljen mehanizem pri ključavnici res dobre umetne šrambe?«

»O tem raje nič ne rečem. Albert Mantagu in žena hočeta koncem tedna odpotovati. Če imata ta dva premetena veljaka namen, da Maggie Harris v hipnozi vdere v njuno stanovanje, ni nič ložjega nego to, da smo mi — vi, doktor in jaz tam, da to vidimo. Nam se ni treba nič vmešavati, samo poleg bomo stali in pazili. Kasneje, ko bo izročala tatvino lopova, ki jo je po nji ukradel, bo za nas čas, da se razgiblamo. Kaj mislite, dr. Riderman?«

»Najprej mislim, da je to zelo znamenita povest, Miss Lee. Dr. Bramwall nam pripoveduje o neki ženski, ki ji je bilo v hipnozi rečeno, da mora nekaj narediti ob neki gotovi uri na določen način, da je več dni kasneje,

že izven svoje hipnoze natančno prav ob tistem času tako, kakor je bilo naročeno, naredila, ne da bi vedela, da ji je bilo to ukazano po sugestiji. Take reči sem videl sam več nego enkrat. Mislim si, da vaše mnenje, Miss Lee, naj bi bili mi tam, da vidimo, če bo res to naredila, na noben način ni naplačno.«

»Trije bi bili, mi trije in še eden, četrti. Četrta oseba je bil Edvard Wheeler; po mojem načrtu glavni.«

»Bom tam; zanesite se name, Miss Lee.«

V petek popoldne sta sedla gospod in gospa Mantagu v voz in se odpeljala. Wheeler je zvedel, da so imeli posli praznik in stanovanje je bilo zaklenjeno. V soboto dopoldne sem opazila, da je bila Maggie Harris posebno čuvstveno vznemirjena. Proti večeru je bila brez miru. Zdelo se je, da se premika naprostovoljno, kot bi jo mučila kaka bolezen. Po deseti uri je šla v posteljo; deset minut kasneje sem šla k telefonu in pozvonila dr. Ridermanu. Prej nego v pol uri je prišel z nadzornikom.

Vsi trije smo sedeli v sobi in čakali. Ob uri je prišel Wheeler po stopnicah, ter se nam je pridružil.

»Ali je vse v redu?« sem vprašala. Potrdil mi je.

V službi s kikljo kinčane- kirasirja.

Prvi teoretik socialne demokracije v Avstriji Oton Bauer je lepo označil v novembrskem uvodniku revije »Der Kampf«, socialno demokratično mize-rijo: »V težkem času se zbira strankar-ski shod socialne demokracije v Avstriji. Že dnevni red nam pove, kaj te-ži delavstvo: pustolovska zunanja po-litika, brezmejne zahteve militarizma, gospodarska kriza in brezposelnost, zaspalost socialnopolitične zakonodaje in reakcija v pravosodju in upravi.«

Tem besedam moramo dodati, da so v Nemčiji sodrugi sami glasovali za brezmejne zahteve vojaške uprave in da je v državnem zboru sedaj socialna demokracija zastopana tako močno, ka-kor še nikoli poprej. Žalostne razmere so tudi žalosten dokaz, kako za nič je socialna demokracija, ki se je ob volit-vah delala tako mogočno in toliko obe-tala.

Ob taki polomiji na Dunaju ni čud-no, da slovenska socialna demokracija išče simpatij doma na Slovenskem. Tu si poleg socialne demokracije stojita nasproti Slovenska Ljudska Stranka in liberalna stranka. Pustimo besedo so-drugu dr. Tumi, da jih označi. V novem-berski številki »Naših zapiskov« piše dr. Tuma:

»Značilno za vse javno življenje na Slovenskem je bila seja deželnega zbo-ra kranjskega dne 2. oktobra 1913. Po eni strani dr. Lampe, markantna figura najmočnejše slovenske politične stran-ke, ki pripadajoči slovenski liberalni stranki v polni zavesti lastne premoči ter brezpomembnosti meščanskih strank zakliče: »Alles müd' und matt, so hat sie Gott geschlagen, Kürasier im Weiberrock!« (Vse utrujeno in pobito, tako vas je Bog udaril, s kikljo kinčani kirasir!) Po drugi strani dejanski kla-verna, breznačelna, brezprogramna na-rodno-napredna stranka, ki ni imela boljšega orodja, kakor afero oospodične Theimer. Kakor je značilen vzklíc dr. Lampeta, tako potrjuje njega resničnost malenkostni protiklic druge markantne figure dr. Tavčarja, voditelja liberalne stranke: »Kaj cajtenge!«

Sodrug Kristan, ki je ves srečen, če ga obsije prijazno solnce ljubljanske buržoazije, si bo gotovo mislil: »Kakrš-na glavica, taka govorica« in bo v druž-bi liberalnih cajtenge še vedno pridno namakal bojno sekiro v telečjo kri Jo-hance iz Vodice in jo vihtel proti stranki, ki ni bila deležna take mizerije, kakor socialna demokracija, ki je lahko izda-la celo knjigo o delu in uspehih v zad-nji zakonodajni dobi, korajžno jo bo vihtel proti dr. Lampetu, očetu veliko-poteznega načrta o izrabljanju vodnih sil na Kranjskem, ki bo tudi za delav-stvo najdalekosežnejšega pomena.

Znani sodrug Abditus pravi v isti številki »Naših Zapiskov«: »Pri vseh mogočih političnih strankah, konserva-tivnih in svobodoljubno-nacionalistič-nih, opazimo neizogibni privesek raz-redno nezavednega delavstva. To neza-vedno delavstvo si očitno ni niti na jasnem o tem, da je resnična politična svoboda nujni predpogoj družabne mo-či delavskega stanu.« Naj bi rajše za-pisal: »Ker so nekateri voditelji našega socialnodemokratskega delavstva vsi srečni, če jih prijazno ošine oko buržoa-zije, je pri nas cela socialnodemokra-tična stranka v službi edine buržoazij-ske stranke, ki ob vsaki priliki zastopa in zagovarja kapitalistično stališče.«

Naše delavstvo brez vsake zavisti privošči socialni demokraciji skromni prostorček ob kiklji liberalnega kirasir-ja, vsem tistim, ki so premoški za tak skromen prostorček, ki se jim hoče re-snega, moškega dela in boja, pa kliče:

Med nas, ker ste naši po srcu in misli!

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

Tržič, 11. novembra 1913.

Pred leti, ko smo orali ledino stro-kovne organizacije v Tržiču, sem bil vaje malih shodičev. Razen enega, ko sem zastavil vso svojo agitačno kunšt, niso bili bogsigavedi kako sijajno ob-iskovani. Več let me že tudi ni noga zanesla v Tržič. Nekoliko radoveden sem pač bil, kako da kaj zdaj stoji agi-tačna moč naše delavske organizacije v Tržiču, že osobito zato, ker je skupi-na v Tržiču, kakor je naš strogi in na-tančni revizor Vinko poročal, vzorno upravljana. Uprava »Naše Moči« sicer toži, da naš list ni tako razširjen, ka-kor bi moral biti, menda je poromalo nekaj dopisov, tega ne vem, v zlomkov uredniški koš ali kali, ampak moč or-ganizacije cenim po tem, koliko ljudi da se spravi na shod. Vrhunec organi-zacije in agitačne spretnosti pa pač tvori, če se veliko delavcev in delavk na socialni tečaj, ki cel dan traja,

priagitira. Mirno lahko rečem, če vpo-števam in primerjam naš današnji te-čaj z udeležbo prejšnjih let, da je kr-ščansko socialna delavska zavest v Tržiču močno, močno napredovala. Spored smo že itak objavili. Predava-telji so bili tudi z delavstvom lahko popolnoma zadovoljni. To delavsko ljudstvo je vztrajno poslušalo preda-vatelje, dasi ni bilo nobenega odmora med posameznimi predavanji. Preda-vatelji, med njimi tudi vztrajna mlada delavca na delavskem organizatorič-nem polju, so dovršeno predavali. Ve-selilo me je, ko sem poslušal temeljiti predavanja gospodov dr. J. Mohoriča in profesorja V. Marinkota. Vivant sequen-tens! Duša naše ljudske organizacije v Tržiču, župnik Potokar, je posegel večkrat v razprave, spretno se je tudi predsednik tržiške skupine tovariš Vi-dic debate udeleževal. Navdušeno je delavstvo pozdravljalo svojega dežel-nega poslanca Pibra, ki se je s svojim delom delavstvu tako priljubil, da bi, stavim, revolucija med gorenjskim de-lavstvom postala, če bi več ne kandi-diral. Trdno sem prepričan, da bo ve-liko novih članov J. S. Z. pristopilo, prepričan pa tudi, da se »Naša Moč« v Tržiču tako razširi, kakor bi morala biti v takem delavskem kraju kot Tr-žič, razširjena. Celodnevni tečaj J. S. Z. v Tržiču se je izborni obnesel, sledili mu bodo drugi . . . O . . .

Z Vrhniške. Po dolgem času zopet par vrstic o delavskih razmerah na Vrhniški. Delo v parnih opekarnah se v kratkem preneha in bo počivalo do prihodnje spomladi; sicer se je pa le-tošnje leto slabše delalo v opekarnah kot prejšnja leta, ker baje opeka ne gre izpod rok. Obsojati je pri opekar-nah tudi to, da je tu v poletnem času pri neprimerno težkem delu zaposle-nih večje število komaj šoli odraslih fantov in deklic. Umevno je, da vsled tega v rasti zaostanejo in so slabotni celo svoje življenje, zlasti ako jim po-leg tega še manjka zadostne in tečne hrane in taki slučajni niso redki. In tu-di zidarji in tesarji so letos imeli malo zaslužka. Ne v trgu in ne v okolici ni bilo videti, da bi se bilo kaj več stavilo kakor je to bilo opazovati prejšnja le-ta. Zato pa delavci in tudi kmečki si-novi odhajajo v Ameriko, kar bi zlasti slednjim ne bilo potreba, ako bi imeli malo več ljubezni do rodne zemlje, kojo so naši predniki branili z veliki-mi žrtvami in obdelovali z večjim na-porom kot se zahteva sedaj, ko je kme-tijstvo vsestransko z modernimi pri-dobitkami napredovalo. Trpke besede nam pa silijo pod pero, ko nam je ome-njati, da je na Vrhniški podjetje, ki de-la z vodno in parno silo ter ima v pri-meri s številom zaposlenih delavcev, jako lepe dohodke, a kljub temu ima nepostaven 13urni delavni čas, to je od 6. ure zjutraj do 7. ure zvečer, ko daje parna piščal znamenje končnega de-lavnika, in sicer edina na vsej Vrhni-ki, vse druge je čuti ob 6. uri zvečer. Neka narodna socialna strokovna zveza iz Ljubljane tudi meče svoje mreže med vrhniško delavstvo. V do-tični okrožnici se strogo zatrjuje, da se v tej zvezi ne gre za politiko, ampak samo za zboljšanje delavskih razmer potona strokovne organizacije. Mi po-znamo dotične ljudi in tudi vemo, ka-ke vrste tiči za tem grmom gnezdi-jo. Koliko zmislja za delavske težnje je pri ljudeh, ki slonijo na načelih narodno socialne strokovne zveze, imamo ne-popisno žalostne izkušnje. Zato pa, kar je zavednega in poštenega delav-stva, vse naj se združi v naši Jugoslo-vanski strokovni zvezi, ki je dejansko pokazala ob štrajku v Vevčah, v pre-dilnicah in drugod, da v resnici čuti z delavstvom in se za njega koristi kre-pko poteguje.

Iz Idrije. Ne bili bi pričakovali, da se bo naprednjaški dopisnik iz idrij-skih starih rudarjev norca delal. Pre-mljeva zadevo, ki se je vršila pred skoraj petimi leti. Piše o edini zaslugi Ganglovi »Slovenski Narod«, ko nas je vodil na Dunaj k avdienci presvitle-ga cesarja, a ga le nismo videli. Radi bi si bili stari provizionisti izboljšali položaj in ko vse prošnje niso nič po-magale, smo pričakovali od vladarja samega ob priliki 60letnice njegovega vladanja. Da bi si bolj zagotovili avdi-jenco, prosili smo poslanca Gostinčar-ja, naj nam on in njegovi tovariši izpo-slujejo na Dunaju avdienco. To je storil in nas obvestil, da dne 2. de-cembra radi drugih sprejemov in slavnosti ni mogoče, pač pa v kakih 14 dneh in dan se nam natanko naznani iz kabinetne pisarne. Skladali smo dalj časa za pot, ker deputacija ni mo-gla iz svojega vseh stroškov nositi. Pa kaj se zgodi! Naprednjaki nam pravi-jo, sedaj je čas, za 2. decembra mora-te biti tam in boste najlažje opravili, sam poslanec vas bo spremljal. Ali smo res na te liberalne limance. Ši

prišedši na Dunaj, ni hotel noben sli-šati o kakavi avdienci, le prošnjo smo oddali v kabinetni pisarni. Tako so bili stroški in dolga pot zastoj. In zelo umevno je, kar smo slišali, da so se iz nas norčevali. Najprvo prosimo za av-dienco in se nam dovoli za poznejši čas, a mi primarširamo ob slavnostnih dneh tja, kakor, da bi imeli denarja na preostanek, da hodimo tako daleč gledat izvanredne slovenosti, kar si zamorejo privoščiti le premožni ljudje. Mi bi bili prošnjo lahko po pošti posla-li in bi bili isto dosegli, ne pa tako v sluh prišli, da se nam ne godi tako sla-bo, kakor je v prošnji napisano, če si prišpogamo v tako dragih časih na Du-naju radovednost pasti. Zato bi libe-ralni dopisnik bolje storil, da bi ne po-greval takih stvari, ki jih mi komaj pozabljamo. Poslanci S. L. S. so nam takrat resnico povedali, liberalci pa so nas imeli za norce, ali vsaj za take so nas smatrali na Dunaju. — Slovenska Ljudska Stranka priredi v nedeljo, dne 16. t. m. volilni shod ob 4. uri po-poldne v Didičevi dvorani.

Z Viča. Združena večina tukajšnjih liberalnih in socialnodemokratičnih ob-činskih odbornikov se vedno baha in hvalisa, kako modro gospodarji v prid občine in kaj bi bilo, ko bi bili klerikal-ci na krmilu. No, 2. novembra t. l., ob 2. uri popoldne, ko je vsa župnija obha-jala spomin svojih rajnih, so ti vele-brizni možje pa pokazali, kako pri srcu jim je blagor občine. V odsotnosti klu-ba občinskih odbornikov S. L. S. so od-pravili naklade na žganje, ki so gotovo najboljši vir, priti občini do potrebnega denarja. Povsod, kjer občinski možje modro gospodarijo, obdačijo nesrečno žganje kolikor mogoče visoko. Tukaj pri nas pa gladijo in prizanašajo žganju in žganjetočem in na ljubo tem ljudem zapostavljajo korist cele občine. Prora-čunalo se je, da bi naklade na žganje občini prinesle na leto 4000 K. a zdru-žena večina — teh »ljudskih« prijate-ljev bo zadovoljna — tako so se pobot-tali, ako bodo šnopsapotekarji prispe-vali in se odkupili z 2000 K. Na ta na-čin bo občina za lepih 2000 kronic oško-dovana. Liberalcem tolikanj ne zameri-mo vsled tega sklepa, ker oni so že itak znani, da jim za občni blagor ne gre; pač pa najodločneje obsojamo postopa-nje socialnih demokratov v tej seji, v kateri so glasovali za ta krivični, ob-čini kvarljivi sklep. Pokazali so, da so svojem programu popolnoma nezvesti ali ga več ne poznajo, in da so res po-nižni privesek liberalnih frakov. To pro-tiljudsko postopanje teh občinskih oče-tov je v vseh treznomiselnih občanih vz-budilo mnogo opravičene nevolje, ki si je dala duška na volilnem shodu dne 9. novembra t. l., kjer je nad 150 mož izrekli ogorčenje nad takim ljudstvu škodljivim občinskim gospodarstvom. Liberalci in demokrati so ravno o pra-vem času — ob volitvah — se vjeli in orgli krinko raz obraz. Zopet se bodo bahali, kako delajo za ljudstvo. Mi jim bomo pa odgovorili: Hinavci! Vaša de-janja govore. Po dejanjih vas bomo so-dili in obsodili!

Shod somišljenikov S. L. S. se vrši prihodnjo nedeljo v D. M. v Polju po pr-vi maši v »Ljudskem domu«.

Cenejši kruh.

Leta 1917. bo naša država morala obnoviti svoje trgovske pogodbe z dru-gimi državami, tudi z Ogrsko. Delavci imamo za takrat važne naloge. Skrbeti moramo, da se po trgovskih pogodbah kolikor mogoče strašna draginja, kate-ra vlada danes, polajša. Predvsem mo-ramo z vsemi silami poskrbeti, da se žitna carina zmanjša, in sicer znatno, zato, da se cena moki in s tem tudi kruhu zmanjša. V tem oziru imajo na-ši kmetje z nami vred ravno tiste bole-čine. Pri nas kmetje ne pridelajo toliko žita, da bi ga jim ne bilo treba kupova-ti, in sicer zase in krmila, otrobe, oves in turščico tudi za živino. Drago žito je pri nas tudi za kmečkega posestnika nesreča. Živinoreja bi se veliko bolj uspešno razvila, ako bi bilo žito cenej-še. Le po ti poti, če se cena žitu zmanj-ša, bi se dala tudi zmanjšati cena živi-ni in s tem mesu. Dobro vemo, da je največja težava pri tej reči Ogrska, ka-tera pridelala silno veliko žito. Poglejmo številke: Avstrija ima 29.500.000 ljudi, Ogrska 19.900.000, in vendar ima Ogr-ska veliko več polja, kakor Avstrija. L. 1911. je bilo njiv v Avstriji 10.600.000 ha, na Ogrskem 13.500.000 ha, torej skupaj za tri milijone ha več. Za po-samezne vrste žita je tako: v Avstriji se je pridelalo leta 1912. 18.950.000 q pšenice, na Ogrskem ravno tega leta 50.250.000 q, torej blizu 32.000.000 q več, dasi je kmetijstvo v naši državni polo-vici na mnogo višji stopinji kakor na Ogrskem, ker se povprek na 1 ha pri-dela 15 q pšenice; na Ogrskem malo manj, nego 13 q. Rži je pridelala Av-

strija leta 1912. 19.750.000 q, Ogrska pa 14.366.000 q. Rži se pri nas radi tega mnogo več pridelala, ker se je porabi sil-no veliko za špirit. Tudi glede na rž vse kaže, da je avstrijsko kmetijstvo na višji stopinji nego Ogrska. En hek-tar nosi pri nas dobro 14 in pol q, na Ogrskem pa 11 in pol q. Ječmena se je pridelalo v Avstriji leta 1912 17.07.000 q po 16 q na 1 ha, na Ogrskem pa 15 milijonov 702.000 q dobro po 14 q na 1 ha. Ječmena se pri nas goji v obilnejši meri zavoljo pivovaren in tudi zato, ker se ga mnogo prodaja na Nemško za izdelovanje piva. Zato je pa tem večji razloček pri turščici. Leta 1912. se je v Avstriji pridelalo 3.890.000 q turščice; malo manj nego po 12 q na 1 ha. Na Ogrskem pa 52.325.000 q dobro po 18 q na 1 ha. Iz tega sledi, da se saditi turščico pri nas splošno ne izplača. Leta 1912 je bila vrednost vse žitne zetje v Avstriji 1.918.000.000; na Ogr-skem pa 3.053.000.000, torej okrog 1.140.000.000 več, nego pri nas. Jasno je, da hočejo torej Ogrji imeti drago žito. To nam kažejo še druge številke. V Avstriji je bilo l. 1910 od 100 oseb nad 50 v krajih, ki imajo nad 2000 prebival-cev; torej v mestih in obrtnih krajih. Na Ogrskem pa ni bilo niti ravno ti-stega leta 19 oseb od 100 mestnega pre-bivalstva. Iz tega sledi, da ima Avstri-ja mestnega in obrtnega prebivalstva več kot dvakrat toliko kakor Ogrji. Se-veda moramo upoštevati, da v Avstriji v večini odločuje o poljedelstvu mali in srednji kmet, na Ogrskem pa vele-posestnik. Mali in srednji kmet pri nas bi se dala prav lahko pridobiti za to, da se carina na žito zmanjša. Drugače je pa z ogrskimi veleposestniki, ki ima-jo vsled krivičnega volilnega reda vso politično moč v rokah. Ko bi bila na Ogrskem splošna in enaka volilna pra-vica, bi tudi ogrski državni zbor dru-gače govoril, kakor govori sedaj, ko brani samo velike dobičke tistih, kateri imajo sedaj moč v rokah. Socialni de-mokratje, ki na eni strani zagovarjajo, naj se zopet obnovi trgovska zveza z Ogrsko in na drugi strani dolže naše-ga kmeta, da je vzrok visoki carini na žitu, so naravnost hinavci. Prepričani smo, da bi se nižja carina na žito takoj dosegla, da bi se zlasti doseglo, da bi kuruza prišla morebiti celo brez cari-ne v našo državo in da bi se tudi ca-rina na pšenico znižala, ko bi bili mi Avstrijci za se. Če pa se obnovi trgovska zveza z Ogrsko, potem bi ogrski veleposestnik zahteval zopet za se v svojo korist čimnajvečjo carino na pse-nico, koruzo in samo pod tem pogojem privolil, da bodo avstrijski tovarniški izdelki brez carine hodili na Ogrsko. Socialni demokrat vse preobrne in ne-ukim ljudem slika vraga tam, kjer ga ni zato, da se ga ljudje ne ognejo na tistem kraju, kjer je. Pravzaprav mora avstrijski kmet žito in krmila zato dra-go kupovati, da ima avstrijska velika obrt večji dobiček. Iz tega sledi, da mora delavec, ki hoče res zboljšati svo-je razmere, v najtesnejši zvezi z malim in srednjim kmetom boriti se za to, da se ogrska dobičkaželjnost stere. Pa še nekaj. Politika, ki nam je vzela trge na Balkanu, ki je balkanske narode spravila v sovraštvo do naše države, narekujejo Ogrji še bolj kot Nemci. Ko bi bili mi v prijateljstvu z balkanski-mi državami, bi imeli tam za svojo ve-liko obrt trgov dovolj in bi ne potrebo-vali Ogrov. Socialni demokrat pa vzdr-žuje pri nas nemško, na Ogrskem ogr-sko nadvlado in je s tem kriv tudi ne-spametne politike, ki nam jemlje po-trebnih trgov. Ogrska je na vseh stran-eh nasprotnica zdravemu razvoju av-strijske države. Ogrska je sovražnica našega kmeta, našega delavca in naše-ga obrtnika. Znano je, da se naša stran-ka z vsemi silami poteguje zato, da bi se hrvaške in slovenske dežele združile v eno celoto. Ko bi se to zgodilo, bi bilo pri nas cenega kruha dovolj. Socialni demokrat nima za te reči drugega ka-kor zasmeh in zaničevanje. Vejo, na kateri sloni ljudsko blagostanje, reže in seka. Saj je tako nespameten, da v naši deželi nasprotuje celo za delav-stvo najvažnejši napravi, ki jo je naša stranka začela, namreč izrabi električ-nih sil. Kjerkoli globlje posežemo v go-spodarsko življenje in gospodarsko po-litiko, povsod srečamo socialnega de-mokrata med nasprotniki ljudstva in med sovražniki njegovega blagostanja.

„Sveta vojska“ v volilnem boju.

Vodstvo »Svete vojske« nam pošilja sledečo izjavo:

Ker smo v času volilnega boja in razpaljenih strasti, čuti protialkoholna zveza »Sveta vojska« potrebo, zavarovati se, da se protialkoholno delo v vo-lilnem boju ne bo izrabljalo kot bojno sredstvo od katerekoli strani proti ka-

kemu kandidatu, kakor se je to zgodilo na prav nečasten način pred nekaj leti na Dolenjskem in to leto na Goriškem. Delo za streženje ljudstva je nepolitično in nestranksko; njemu bi se moral pridružiti vsak brez razlike stranke, če ima le kaj pravega rodoljubja; je delo za visoko moralno in materialno povzdigo našega ljudstva. Kdor se ob to odlično rodoljubno delo spotika, se obsoja sam kot psevdorodoljub, in v volilnem boju zlorablja to, bi bilo demagoštvo najnižje sorte. Kdor se hoče pri protialkoholnem delu ob kaj spotikati, naj se spotika ob vagone tujega piva in špirta. Vkljub našemu prizadevanju še dan na dan drdajo k nam, in nad magacini za to tujo brozgo, ki še vedno polni in ponosni stoje kot trdnjave alkoholizma po vseh krajih slovenske zemlje in izmzgajo iz našega zaslepljenega ljudstva še vedno — kakor je preračunljeno — vsako leto blizu 20 milijonov (!) . . . pijejo našemu narodu srčno kri, ga devajo v sužnost tujega kapitala in zavirajo pot pridelku domačih gorc . . . Teh dvajset — vsakoletnih — milijonov bi bil hvaležen kapitelj za kandidate vseh strank, ko govore o tem, kdo bo našo deželo bolj osrečil in našemu ljudstvu pomagal kvišku . . .

Vodstvo »Svete vojske«.

Socialno zavarovanje pokopano.

Časopisje poroča, da je usoda socialnega zavarovanja pokopana. Notranji minister baron Heinold je namreč 6. novembra nekemu odposlaništvu zasebnih uradnikov izjavil, da je vlada glede na želje za izboljšanje postave o pokojninah zasebnim uslužbencem naklonjena, ker ni več upati, da se kmalu socialno zavarovanje uresniči. Vlada je zato tudi pritrdila posebnemu zavarovanju rudarjev. Pred kratkim je pa izjavil dr. Licht, da bo morebiti v desetih letih socialno zavarovanje izvedeno. V socialno-političnem odseku je pa 6. t. m. sekčni načelnik Wolf, ki je svojčas poročal o socialnem zavarovanju, izjavil: Posvetovanja predloge o socialnem zavarovanju so hitro napredovala. Računalo se je že, da se predloga kmalu vzkoni. Pozneje se je pa žal položaj izpremenil. Rajni dunajski župan dr. Lueger je leta 1906. zahteval, da naj parlament dovoli 100 milijonov kron temeljne glavnice za starostno in invalidno presrbo. Ob prvih volitvah po načelu splošne in enake volilne pravice se je na vseh volilnih shodih zahtevalo starostno zavarovanje. Prestolni govor je slovesno obljubil socialno zavarovanje. Vlada je novembra 1908 predložila zbornici zakonski načrt o socialnem zavarovanju. Poseben pododsek je začel leta 1911. predlogo dovršil. Državni zbor so pa razpustili in vse delo je bilo zaman. Nasprotnikom socialnega zavarovanja je zdaj poskočil pogum.

Veleindustriji so v svoji veliki ljubezni do delavstva pričeli kričati, da je socialno zavarovanje predrago. Tudi socialni demokrati so grajali zavarovanje kmetov in obrtnikov; skupnost rizik in okrajne urade. Ob volitvah l. 1911. je že več nemških nacionalcev se proti socialnemu zavarovanju izjavilo. Vlada je predložila zbornici predlogo zopet skoraj neizpremenjeno. Delo bi bilo lahko, a šlo je le počasi naprej. Poleg veleindustrij in socialnih demokratov so pričeli delati zgago tudi Poljaki, ki so za Galicijo zahtevali izjeme, češ da gališki kmet ne more plačati 6 K letno za socialno zavarovanje; devet mesecev so se o tem prerekli. Žalostno je, ker so tudi socialni demokrati veliko zagrešili, da je socialno zavarovanje obtičalo v močvirju. Preveč so govorili in tako se je zamudil pravi trenutek, ko je bilo razpoloženje v zbornici še jako ugodno za socialno zavarovanje. Izjavi Heinolda in Wolfa kažeta, da vlada ne veruje, da socialno zavarovanje ne napreduje. Nova brambna postava, mobilizacija, novi topovi in nove vojne ladje-velikanke so požrle več kakor celo milijardo. Vlada nima niti za lastne uslužbence denarja. Uboji starci bodo še naprej prepuščeni ubožni oskrbi občin, kar je toliko, kakor da naj za beraško palico še naprej primejo. Beg z dežele v mesta in izseljevanje ne bo pojenjalo, marveč še poskočilo. Socialno zavarovanje je ljudska in državna potreba. Če se ne uresniči kmalu, bo trpelo ljudstvo in država.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jožef Gostinčar, drž. poslanec. — Tisk Katoliške tiskarne.

Ste že pokusili kavo s
Francovo perl-ržjo,
znamka :Perlo:?
Ista ugaja tudi brez
zrnate kave.

A. ŽIBERT, Ljubljana
Prešernova ulica
priporoča svojo
veliko zalogo čevljev do-
mačega izdelka

"ZENIT"

Tovarne za asbestski rič "ZENIT"
družba z om. zav. Mor. Žumberk
dobavljajo najboljši in najcenejši
krovski material
Zastopnik: ZAJEC & HORN, Ljubljana, Dunajska cesta 73

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven
spadajočih potrebščin.
F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izber vezenin, čipk, rokavio,
nogavio, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov,
zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.
Predtiskanje in vezenje monogramov in
vsakovrstnih drugih risb.

Pozor, slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini
Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejšo blago za ženska in moška
oblačila.
Postrežba poštena in zanesljiva.

Pristopajte k Jugoslovan.
Strokovni Zvezi!

Solidno izdelane
**dežnike in
solnčnike**
priporoča
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

KUC
BR. NOVAKOVIĆ
LJUBLJANA-LAIBACH

Zdravniško
priporočeno **kritično vino, daje moč in zdravje.**
Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po
poštne povzetju K 4.50.
Edina
zaloga **BR. NOVAKOVIĆ**
veletrgovina vina, vermuta, mar-
sale, malage, konjaka, žganja itd.
LJUBLJANA.

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo
'Našo Moč'.

rodovinske člane, ki žive z njim skupno. — Ako bi bil letni znesek teh dohodkov višji, mora se vzlic temu dolžniku pustiti neobhodno potrebno stanovanje in dohodki v vrednosti letnih 600 K (§ 330. izvršilnega reda).

Kako se poravnava delavcu plača v slučaju obrtnikove smrti, o tem glej opombo pri § 83. o. r.

Glede časa za odpoved je merodajen v prvi vrsti tozadevni dogovor med obrtnikom in pomožnim delavcem. Ako bi se o tem ne bila ničesar dogovorila, mora gospodar vsaj 14 dni poprej obvestiti delavca, da ga bo odpustil iz službe, in isti rok za odpoved službe ima tudi delavec nasproti gospodarju. — Oni delavci, ki delajo po kosu ali v akordu, smejo izstopiti iz delavnega razmerja šele po dokončanem delu. — V slučaju, da pride gospodar v konkurz, velja z delavcem sklenjeni dogovor o odpovednem roku tudi za konkurzno maso.

Pri trgovinskih uslužbencih sme v zmislu čl. 61 trg. zakona vsaka stranka po preteku četrtletja po prejšnji šesttedenski odpovedi razdreti službeno razmerje, ako ne obstoji v tem oziru noben drug dogovor.

Iz posebnih vzrokov sme gospodar tudi brez odpovedi takoj odpustiti delavca (§ 82. o. r.). Istotako more tudi pomožni delavec brez odpovedi izjemoma pustiti službo (§ 82. a) o. r.). O odpovedi vajencem glej § 102. o. r.

Plačevanje mezde.

§ 78. Obrtniki imajo dolžnost, pomožnim delavcem izplačevati mezdo v gotovem denarju.

Vendar smejo delavcem prepuščati stanovanje, kurivo, porabo zemljišč, zdravila in zdravniško pomoč in tako tudi orodje in tvarine za izdelke, katere naj izgotovijo ter vračunati pri izplačevanju mezde po prejšnji domenitvi.

Da se na račun mezde daje živež in pravilna hrana, o tem se smeta dogovoriti obrtnik in pomožni delavec, ako se mu to daje po ceni, katera ne presega nabavnih stroškov.

Lastniki obrtovi ne smejo drugih kakor navedenih predmetov ali blaga pomožnim delavcem kupovati na račun mezde in zlasti ne opojnih pijač.

Izplačevanje mezde v gostilnicah ali krčmah je prepovedano. § 78. a). Določbe § 78. se uporabljajo tudi pri onih pomožnih delavcih, ki zunaj delavnice izdelujejo obrtnikom za njihov obrt potrebne cele ali na pol dovršene izdelke, ali kateri jim oddajajo take izdelke, ne da bi imeli prodajanje tega blaga konsumentom za samostojen obrt.

Kontorsko in pisarniško delo se more ob nedeljah dovoliti največ za dve predpoldanski uri in samo tedaj, če se vsakemu posameznemu nameščencu da docela prosta vsaj vsaka druga nedelja. Te ure ustanavljajo politična deželna oblastva po določilih prvega odstavka, kar se more zgoditi različno za različne stroke trgovine in za posamezne občine ali dele občin.

Prav tako lahko politična deželna oblastva znižajo izmero v kontorjih in pisarnah pripuščenega nedeljskega dela tudi pod največinsko določbo, ozamenjeno v prejšnjem odstavku, oziroma se na krajne razmere in eventualno popolnoma izključijo nedeljsko delo za celo leto ali za določene dobe leta.

Člen X.

V tistih trgovinskih obratih, v katerih se uporablja oseboje ob nedeljah dalje nego tri ure, je treba dati temu oseboju manjše docela prosto vsako drugo nedeljo, ali ako se to ne more, dovoliti v tednu pol dneva počitka.

Člen XI.

Kolikor mora po določilih člena IX. obrat trgovinskih obrtov ob nedeljah počivati, ne smejo tudi tisti imetniki trgovinskih obrtov, ki ne dajejo opravka nobenemu delavcu, svojega opravila izvrševati, oziroma ne smejo imeti vrat v opravilne prostore, določene za obcevanje z občinstvom, odprtih.

Člen XII.

Predpisi o nedeljskem pokoju v trgovinskem obrtu se uporabljajo tudi o proizvodnem obrtu pristoječi prodaji svojega blaga, kolikor se ta prodaja na podstavi člena VI., oziroma VII., ne uravnava posebe, dalje o ponujanju blaga na prodaj, hodeč od kraja do kraja (§ 60. obrtnega reda) in pa o tržnem prometu.

Člen VII. a.

Politična deželna oblastva so pooblaščenca ob nedeljah pripuščenega kontorska in pisarniška dela kakor glede trgovinskih obrtov (člen IX., predzadnji in zadnji odstavek) posebej urediti tudi za vse druge obrte.

Člen VII. b.

Na podstavi tega zakona o nedeljskem pokoju za trgovinske obrte vobče ali za določene trgovinske stroke, oziroma vrste blaga v posameznih občinah ali delih občin izdani predpisi naj se uporabljajo tudi na obratovanje krošnjarstva.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepilno in slast do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti oginjanju otrok in proti po-
tenju nog, steklenica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, steklenica 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepilno
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpčev sok, izvrstno pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

IVAN JAK IN SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in
šivalnih strojev

= za rodbino in obrt. =

Sladni čaj-zajtrk!

Krili 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakoa, sladne kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkoczyjev sladni čaj ima ime Sladin in
Moči! je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 80 vin.
Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev
lekarnar Trnkoczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem
otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karna Trnkoczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109,
Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4.
V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.
Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči tukaj navedenih trdk
Trnkoczyjevih, istotako ugodne sodbe znanjavnih vrednih oseb.

Zdravniško priporočeno zdravilno sredstvo:

BIOGLOBIN

Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.
Odlično krepilno sredstvo za mlade in stare.
V steklenici po K 3.50 in K 2.— v vsaki
lekarni. — Glavna zaloga za Kranjsko:

Mr. R. Sušnik

lekarna „Pri zlatem jelenu“
Ljubljana, Marijin trg.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

Samo 5 dni!

iz Hawre v
New-York

francoska prek-
morska družba.

Veljavne vozne liste (Šifkarte) za francosko linijo iz
Hawre v New-York in listke za povratek iz Amerike
v staro domovino, po najnižji ceni

in brezplačna po-
jasnila daje samo ED. ŠMARD
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18
v hiši „Kmetijske posojilnice“.

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avgust Drelse, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporoča se slavnemu
občinstvu in prečistiti du-
hovščini v naročila na
štedilna ognjišča
in peči

preproste in najfinejše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih ce-
nah. Župniščem, samosta-
nom in šolam dovoljujem
znaten popust. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

„Potniki“ v Ameriko
Materi želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na „Simona Kmetelca“
v Ljubljani Kolobovarske ulice 28.
Za potovanja Pojavnica daje se brezplačno.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana
Stari trg št. 9.

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, c. in kr. vojne
mornarice, c. kr. domobranec itd.

Največji optični zavod.

Prvi spe-
cialist za
očala in
šćipalnice,
narejene
strogo
natan-
čno po
naročilu
in zdravni-
ških pred-
pisih. —
Nadalje
priporo-
čam svo-
jo veliko
izbiro
strokov-
njaško pravilno izdelanih toplomerov, zrako-
merov, daljnogledov vseh vrst, kakor Zeiss, Busch,
Goerz itd. Vsa popravila izvršujem v svoji lastni
po najnovejšem sistemu z električnim obratom urejeni delav-
nici in je ogled iste mojimi cenji. odjemalcem vsak čas dovoljen.
Bogata zaloga najboljših ur, zlatnine in srebrnine. Zahtevajte cenik.

Člen VIII.

Predpise, ki jih politična deželna oblastva izdado na podstavi
člena VII., VIII. in IX., je konec vsakega četrletja naznanjati trgo-
vinskemu ministru, kateri more v sporazumu z udeleženi mini-
stroma ukazati izpremembo teh predpisov.

Člen XIV.

Ob praznikih je delavcem z ozirom na njih vero dajati potre-
ben čas, da morejo iti k predpoldanski službi božji.

§ 75. a.

Obrtno nadaljevalne šole.

Imetniki obrtov morajo, ne kratač dolžnosti, ki so jim naložene
v § 100. glede vajencev, pomožnim delavcem do izpolnjenega 18.
leta življenja, za obiskovanje obstoječih občin obrtnih nadaljevalnih
šol (oziroma pripravljanih tečajev) in pa strokovnih nadaljevalnih
šol dovoliti potrebni z ustavom in učnim načrtom dotične šole usta-
novljeni čas.

Ako ni obrtnih nadaljevalnih šol za ženske pomožne delavce,
velja določilo prednjega odstavka tudi o šolah za ročna dela in go-
spodinjstvo, če je kaj takih.

O šolskem obiskovanju vajencev glej tudi § 99. b, odstavek 3
in 4, in § 100., odstavek 3.

Dolžnosti pomožnih delavcev.

§ 76. Pomožni delavci imajo dolžnost, lastniku obrta izkazo-
vati zvestobo, poslušnost in spoštovanje, spodobno vesti se, biti pri
delu toliko časa, kakor je pogojeno ali v dotičnem kraju navadno,
po svojih najboljših močeh izvrševati izročene jim obrtne opravke,
molčati o razmerah delovršbe, živeti spravljivo z ostalimi pomožni-
mi delavci in domačimi ljudmi ter lepo ravnati z vajenci in tako
tudi z otroki, ki delajo pod njihovim nadzorstvom. Ako ni drugače
dogovorjeno, niso pomožni delavci dolžni opravljati domačih hiš-
nih del, kolikor le ta ne spadajo k obrtni delovršbi.

V § 74. o. r. so navedene dolžnosti, katere imajo gospodarji do
svojih delavcev, tukaj pa zakon nasprotno določa dolžnosti pomož-
nih delavcev napram njihovim delodajalcem. Ako bi pomožni dela-
vec zanemarjal te dolžnosti, sme ga gospodar odpustiti iz službe
brez odpovedi (§ 82., zlasti črke e, f in g). Poleg tega je pomožni de-
lavec tudi dolžan ostati v delu toliko časa, kakor je domnjeno v
delovni pogodbi, in le v izjemnih slučajih sme službo zapustiti tudi
poprej, kakor določa § 82. a.

— 175 —

Domača dela pri obrtniku opravljati je dolžan pomožni dela-
vec samo tedaj, če sta se z gospodarjem bodisi pri sklepanju delov-
ne pogodbe bodisi pozneje tako dogovorila. Ker domača dela niso
podvržena določbam obrtnega reda, zato jih ne zadevajo določbe o
nedeljskem počitku.

O drugih dolžnosti, oziroma pravicah, ki izhajajo iz delovne
pogodbe, glej dotične določbe, obč. drž. zak. pri § 72. o. r.

Dajanje mezde. Odpovedovanje.

§ 77. Kadar o času, kedaj se pomožnemu delavcu daje mezda,
in o roku, v katerem se odpove služba, ni nič drugega dogovorjene-
ga, predpostavlja se pogoj, da je mezdo plačevati vsak teden in da
velja rok 14 dni za odpoved. Vendar imajo pomožni delavci, ki de-
lajo po kosu ali po dogovoru (v akordu), pravico izstopiti šele tedaj,
kadar so redno dokončali prevzeto delo.

Te določbe se navajajo na vajence (§ 104 a).

Kolikost plače se navadno določi sporazumno med delo-
dajalcem in delavcem ob sklepanju delovne pogodbe. V drugačnem
slučaju velja § 1152. obč. drž. zak.: Ako naroči kdo kako delo ali
kak izdelek, tedaj se misli, da je privolil tudi v primerno plačilo.
Ako določilo ni določeno niti po pogodbi niti po zakonu, določi ga
sodnik.

Koliko da je dopustno, da obrtnik svojemu delavcu na račun
plače izroči kake druge predmete nego denar, o tem glej § 78. o. r.

Pri vprašanju, kdaj naj se obrtnemu pomožnemu delavcu
izroča plača, pride v poštev najprej to, kar sta se o tem dogovorila
z gospodarjem ob sklepanju delovne pogodbe. Ako ni takega dogo-
vora, zahteva zakon, da se mezda izplačuje vsak teden. — Onim po-
možnim delavcem, ki delajo po kosu ali v akordu, mora se izplačati
tako, ko so redno dovršili pogojeno delo.

Glede morebitnih pogrškov pri delu od strani delavca, o od-
škodnini za izgubo časa, o povračilu škode in glede drugih slučaj-
nosti, ki pridejo pri izplačevanju mezde v poštev, glej dotične do-
ložbe obč. drž. zak. § 1153—1156 pri § 72. o. r.

V slučaju, da napove gospodar konkurz, morejo pomožni
delavci za zadnje leto zahtevati izplačilo mezde pred vsemi drugimi
upniki, in sicer tudi tedaj, ako so že pred otvoritvijo konkurza za-
pustili službo (§ 43., točka 2. konkurznega reda.)

Slednjič bi bilo še omeniti, da je e k s e k u c i j i popolnoma od-
tegnjena pogojena plača, katera z vsemi dohodki skupaj (denarni
prejemki, stanovanje, dohodki v naturalijah) ne presega na leto
600 kron, ako so ti dohodki neobhodno potrebni za dolžnika in za